

Zadání

1. Říkal ti Kryštof tu bizarní historku, která se stala na lyžáku?
2. Po chodníku pospíchal tatínek se dvěma dcerami na hodinu kreslení.
3. Jako teprve 18-ti letá se stala vicemistryní světa v motokrosu.
4. Doma budeme až kolem sedmé, pak ale určitě doražte.
5. na společném datumu jejich setkání.
6. Mám hroznou fóbii z tmy, vždycky rozsvítím všechna světla v domě, když si jdu v noci odskočit na záchod.
7. Himalájští Šerpové nabyli značného bohatství díky své nosičské a průvodcovské činnosti v Nepálu.
8. Kdyby jsme se domluvili dřív, mohli by jste si ušetřit takové starosti se zpáteční cestou.
9. Ty chodíš peramentně pozdě, vadí mi na tebe pořád čekat.
10. Chystáme tématický večírek na oslavu konce školního roku.

Řešení a vysvětlení

1. Slovo vychází z francouzského „bizarre“ a obsahově se kryje s českými přídavnými jmény podivný, zvláštní, neobvyklý. V češtině si získalo oblibu, ovšem i nepochopitelné písmeno navíc. Vkládané písmeno *d* je chybou, přesto ho můžeme často ve slově vidět i slyšet. Správně jsou pouze tvary *bizarní, bizarnost, bizarně*.
2. V některé z předchozích kapitol sis četl o důvodech, proč se *dvěma* a *oběma* píše správně s koncovkou *-ma*. Jedná se o pozůstatek staré češtiny a jejího duálového tvaru. Ve snaze o spisovnost ovšem někteří neznalí často volí tvar *dvěmi*, a tak i toto slovo můžeme považovat za součást úzu.
3. se dá v češtině zapsat i číslovkou, ale jediný správný zápis vypadá takto: *18letý*. Je jen zásluhou úzu, že na cedule „18-ti letým alkohol neprodáváme“ narážíme tak často. Druhým vítězstvím úzu je výslovnost a zápis slova *vicemistr* s dlouhým *í*. *Vicemistr* nemá s číslovkou *více* nic společného, je zde užito latinské předpony *vice-* a znamená *místo*. Je-li někdo označen za vicemistra/vicemiss/viceprezidenta, znamená to, že se v boji o daný titul umístil na druhém místě.
4. Jsou to právě tvary rozkazovacího způsobu u sloves končících *x-zit* (*dorazit, zmrazit* aj.), kde se můžeme často potkat se špatnou výslovností i se špatným zápisem. Ž je do slova vloženo uměle. *Doraz, dorazme, dorazte dnes večer. Zmraz, zmrazte, zmrazte tu jahodovou dřev.*
5. Pro skloňování slova *datum* se v úzu vžil vzor *hrad*: *hrad, bez hradu jako datum, bez datumu*, to je ovšem špatně. Podstatná jména přejatá z latiny nebo řečtiny, která mají před *-um* souhlásku, řadíme ve spisovné češtině k podstatným jménům středního rodu a skloňujeme je podle vzoru *město*. S výjimkou 1., 4. a 5. pádu jednotného čísla se koncové *-um* při skloňování odsouvá. Správně by měla vypadat věta takto: *Nebyli s to domluvit na společném datu jejich setkání*.
6. Chorobný strach neboli *fobii* můžeš mít z čehokoli. Dokonce je definována i *hipopotomonstroseskvipedaliografie*, což je chorobný strach z dlouhých slov. Jak vidíš, možnosti, z čeho všeho můžeš mít chronický strach, jsou neomezené. Každopádně správná podoba slova *fobie* je krátké *o*.
7. V úzu se často setkáme se slovem *Himaláje* a odtud odvozená přídavná jména jako *himalájský* apod. Mluvíme-li ovšem o pohoří v Asii, které odděluje indický subkontinent od tibetské náhorní plošiny, pak je spisovnou variantou *Himálaj* (rodu mužského neživotného). Správně tedy psát *himálajští Šerpové*.
8. Podle pravidel spisovné češtiny jsou tvary *by jsme* stejně jako *by jste* nebo *by jsi* chyby. Tyto tvary podmiňovacího způsobu se ovšem v úzu objevují velmi často, bohužel je můžeš často vidět i napsané všude možně. Správně vypadají tvary podmiňovacího způsobu takto: *(kdy)bychom, byste, bys*.
9. Původ slova je z latiny, *permanens* znamená trvalý. Český pravopis připouští pouze *permanentní*, přesto v úzu často narážíme na záměnu písmen *m* a *n* v tomto slově. Když budeš váhat, zkus si vzpomenout, že *m* a *n* jdou v tomto slově po sobě jako v abecedě.

10. Součástí úzu se stalo také umisťování délek do slov, kam nepatří: *tématický* (správně *tematický*), *stádium* (správně *stadium*), *scénárista* (správně *scenárista*), *tchyně* (správně *tchyně*).